

Sretni princ i druge bajke **Oscar WILDE**

prevela Kanita Beširević

prema izvorniku sa The Project Gutenberg: "Happy Prince and Other Tales"

[<https://www.gutenberg.org/files/902/902-h/902-h.htm>](https://www.gutenberg.org/files/902/902-h/902-h.htm)

Slike su, također, iz istog izvora.

Sretni princ

Sretni princ

Visoko iznad grada, na visokom potpornju, stajao je kip Sretnog princa. Bio je potpuno pozlaćen tankim listićima finoga zlata, oči su mu bile dva svijetla safira, a na balčaku njegovog mača blistao je veliki crveni rubin.

Zaista, svi su mu se divili. "Predivan je poput vjetrokaza", primijetio je jedan od općinskih vijećnika koji je htio pokazati svoj umjetnički ukus; "iako nije baš koristan", dodao je, bojeći se da ga ljudi ne smatraju nepraktičnim, što on zaista nije bio.

"Zašto nisi poput Sretnog princa?" pitala je jedna razborita majka svoga malog dječaka koji je plakao za mjesecom.

"Sretnom princu ni ne pada na pamet da plače zbog bilo čega."

"Drago mi je da na svijetu postoji neko potpuno sretan", promrsi razočarani čovjek gledajući divnu statu.

"Izgleda poput anđela", rekoše djeca iz dobrotvornog udruženja dok su izlazila iz katedrale u svojim svijetlo grimiznim ogrtačima i čistim bijelim keceljama.

"Kako znate?" reče nastavnik matematike, "kada ga nikada niste vidjeli." "Ah! vidjeli smo u snu," odgovoriše djeca; a nastavnik matematike se namrštio a lice mu poprimi veoma ozbiljan izraz, jer nije odobravao da djeca sanjaju.

Jedne noći doletje maleni mužjak Lastavice. Njegovi su prijatelji otišli u Egipat prije šest sedmica, ali on je ostao, jer se zaljubio u najljepšu Trsku. Upoznao ju je rano u proljeće dok je letio niz rijeku za velikim žutim moljcem, a toliko ga je privukao njen vitki struk da je zanijemio pred njom.

"Da li da te zavolim?" reče je mužjak lastavice koji je volio odmah preći na stvar, a Trska mu se duboko nakloni. Pa je oblijetao oko nje, dodirujući vodu krilima i stvarajući srebrne valove. Njegovo udvaranje trajalo je cijelo ljeto.

"Baš smiješna sklonost", cvrkutale su ostale lastavice; "ona nema novca a ima previše rodbine"; i doista je rijeka bila prilično puna trske. Napokon, kad jesen stiže, svi su odletjeli. Nakon što su otišli, osjećao se usamljeno i pomalo se umorio od svoje voljene. "Ne razgovara", reče on, "a izgleda da je i namiguša, stalno flertuje s vjetrom." I zaista, kada god je bilo vjetrovito, Trska se najgracioznije klanjala. "Priznajem da je domaćica", nastavio je, "ali ja volim putovanja, i moja bi žena, prema tome, trebala također voljeti putovanja."

"Hoćeš li ići sa mnom?" konačno joj je rekao; ali Trska je odrično odmahнула glavom, bila je jako privržena kući.

"Zavlačila si me", povikao je. "Idem do Piramida. Doviđenja!" i on odleti. Cijeli je dan letio, a naveće stiže u grad. "Gdje da se smjestim?" reče; "nadam se da ću naći mjesto u gradu."

Zatim je ugledao statuu na visokom potpornju.

"Tamo ću se smjestiti", povikao je; "na lijepom je mjestu i zračno." Tako da je legao između nogu Sretnog princa.

"Imam spavaću sobu od zlata", tiho prošaputa dok je gledao oko sebe i spremao se za spavanje; ali upravo dok je stavljao glavu pod krilo, na njega je pala velika kap vode. "Kako čudno!" uzviknuo je; "Na nebu nema niti oblačka. Zvijezde su sasvim bistre i sjajne, a ipak pada kiša. Klima na sjeveru Europe je zaista strašna. Trska je voljela kišu, ali samo iz sebičnosti."; Tada pade još jedna kap.

"Kakva je svrha statue ako me ne može zaštititi od kiše?" reče;
"Moram potražiti kakav dimnjak", i spremi se da poleti.
Ali, prije nego što je otvorio krila, pade treća kap, a on podiže pogled i ugleda: Ah! šta ugleda? Oči Sretnoga princa bile su ispunjene suzama, a suze su mu tekle niz zlatne obraze. Lice mu je bilo tako lijepo na mjesecini da malenog mužjaka Lastavice preplavi sažaljenje.
"Ko si ti?" reče on.
"Ja sam Sretni Princ."
"Zašto onda plačeš?" upita lastavica. "Potpuno si me pokvasio."

"Kad sam bio živ i imao ljudsko srce," odgovori statua, "nisam znao šta su suze, živio sam u palači Sanssouci* gdje tuge nije bilo. Danju sam se igrao sa svojim drugovima u vrtu, a navečer sam vodio ples u Velikoj dvorani. Vrt je okruživao veoma visoki zid, ali nikad mi nije palo na pamet da pitam što se nalazi iza njega; sve oko mene bilo je tako lijepo. Moji dvorjani nazvali su me Sretnim Princem i zaista sam bio sretan ako je zadovoljstvo sreća. Tako sam živio i tako umro. I sad kad sam mrtav, postavili su me ovdje tako visoko da mogu vidjeti svu ružnoću i bijedu moga grada, i mada mi je srce od olova, ipak ne mogu izdržati a da ne plačem."

*Sanssouci - muzej i palača u Berlinu, glavnom gradu Njemačke. To je plaća pruskog vladara Fridriha Velikog. Pod zaštitom je UNESCO-a. Kompleks sadrži prostrane prelijepe vrtove.

"Šta! pa zar on nije od čistoga zlata?" pomisli mužjak lastavice. Bio je previše taktičan, a da bi iznio bilo kakve lične primjedbe na glas.

"Tamo daleko", nastavi kip tihim muzikalnim glasom, "daleko u maloj ulici nalazi se siromašna kuća. Jedan je prozor otvoren i kroz njega vidim ženu kako sjedi za stolom. Lice joj je mršavo i iscrpljeno, a ima grube, crvene ruke, potpuno izbodene iglom, jer je šnajderica. Ona veze cvijeće na satenskoj haljini kako bi ih najljepše kraljičine sluškinje mogle nositi na sljedećem dvorskom balu. U krevetu, u uglu sobe njen mali dječak leži bolestan. Ima groznicu i traži narandže. Njegova majka nema ništa osim obične vode, zato plače.

Lastavice, Lastavice, mala Lastavice, hoćeš li joj donijeti rubin iz balčaka moga mača? Moja stopala su vezana za ovaj pijedestal, ne mogu se pomaknuti."

„Čekaju me u Egiptu“, reče lastavica. "Moji prijatelji lete gore-dolje rijekom Nil i razgovaraju sa velikim cvjetovima lotosa.

Uskoro će otići spavati u grob velikog kralja. Kralj je tamo u svome ukrašenom lijesu. Umotan je u žuto platno i obložen začinima. Oko vrata mu je lanac blijedozelenog žada, a ruke su mu poput isušenih listova."

"Lastavice, Lastavice, mala Lastavice", reče Princ, "hoćeš li ostati sa mnom jednu noć, i biti moj glasnik? Dječak je jako žedan, a majka mu je tako tužna."

"Ne volim dječake", odgovori mužjak lastavice. "Prošlog ljeta, kad sam boravio na rijeci, bila su dva nepristojna dječaka, mlinarevi sinovi, koji su me gađali kamenjem. Nikad me nisu pogodili, naravno; mi lastavice jako smo dobri letači, a osim toga, ja potičem iz porodice poznate po okretnosti; ali ipak, to je bio izraz nepoštovanja."

Ali Sretni princ je izgledao tako tužno da je malom muškaku Lastavice bilo žao.

"Ovdje je vrlo hladno", rekao je; "Ali ostat ću s tobom jednu noć i bit ću ti glasnik."

"Hvala, mala Lastavice", reče Princ.

Tako je Lastavica iz prinčevog mača uzela veliki rubin i odletjela s njim u kljunu preko krovova grada.

Proletio je pored tornja katedrale, na kome su bile skulpture bijelih mramornih anđela. Proletio je pored palače i čuo zvuke plesa. Lijepa djevojka izašla je na balkon sa svojim ljubavnikom.

"Kako su zvijezde divne", rekao joj je, "i kako je prekrasna snaga ljubavi!" "Nadam se da će moja haljina biti spremna na vrijeme za državni bal", odgovorila je; „Naredila sam da je izvezu cvjetovima; ali šnajderice su tako lijene."

Preletio je rijeku i ugledao svjetiljke kako vise sa jarbola brodova.
Prešao je iznad geta i vidio kako stari židovi međusobno
pregovaraju i vagaju novac u bakrenim vagama.

Napokon je došao u siromašnu kuću i pogledao je. Dječak je drhtao u groznici na krevetu, a majka je zaspala, bila je jako umorna. Skočio je i stavio veliki rubin na sto, pored naprstka. Zatim je lagano obletio oko kreveta, hladeći krilima dječakovo čelo.

"Kako se ugodno osjećam", rekao je dječak, "mora da sam bolje"; i potonu u mekani jastuk.

Zatim je lastavica odletjela nazad Sretnome Princu i rekla mu što je učinila.

"Vrlo zanimljivo", primijeti, "sada mi je toplo, iako je tako hladno."

"To je zato što si učionio dobro djelo", reče Princ.

Maleni mužjak Lastavice počeo razmišljati, a onda je zaspao.

Razmišljanje ga je uvijek činilo pospanim. Kada nastupi dan, on odleti je do rijeke i okupa se.

"Kakav izvanredan fenomen", rekao je profesor ornitologije dok je prolazio preko mosta. "Lastavica zimi!" I napisao je dugačak članak o tome lokalnim novinama. Svi su ga citirali, bio je pun nerazumljivih riječi.

"Večeras odlazim u Egipat", reče lastavica raspoloženo. Obišao je sve spomenike i dugo je sjedio na vrhu crkve. Gdje god bi išao, vrapci bi međusobno glasno razgovarali: "Kakav ugledan stranac!" u čemu je jako uživao. Kad iziđe mjesec, odletio je nazad do Sretnoga Princa. "Imate li poruka za Egipat?" uzviknuo je; "Upravo odlazim."

"Lastavice, Lastavice, mala Lastavice", reče Princ, "zar nećeš ostati sa mnom još jednu noć?"

"Čekaju me u Egiptu", odgovori lastavica. "Sutra ujutro moji će prijatelji letjeti do Drugoga vodopada. Nilski konji tamo se izležavaju između grmlja, a na velikom granitnom prijestolju sjedi bog Memnon. Cijelu noć posmatra zvijezde, a kada Danica zasija, on izusti krik radosti, pa ušuti. U podne se žuti lavovi spuštaju do vode da piju. Imaju oči poput zelenih berila, a urliču glasnije od vodopada."

"Lastavice, Lastavice, mala Lastavice", reče Princ, "daleko tamo vidim mladića u potkrovlju. Naginje se preko stola punog papira, a u vazi pored nalazi se buket osušenih ljubičica. Kosa mu je smeđa i kovrčava, a usne crvene poput nara; ima velike, sanjalačke oči. Pokušava završiti pozorišni komad, ali previše je hladno, pa ne može pisati. U peći nema vatre, a od gladi gubi svijest."

"Ostat ću s tobom još jednu noć", reče mužjak Lastavice koji je zaista imao dobro srce.

"Da mu odnesem rubin?"

„Jao! Više nemam rubina" - rekao je Princ; "Moje su oči sve što još imam. Izrađene su od rijetkih safira, donesenih iz Indije još prije hiljadu godina. Izvadi jedan od njih i odnesi mu ga. Prodat će ga draguljaru, pa će kupiti hrane i drva za ogrjev i završit će dramski komad."

"Dragi Prinče", reče mužjak Lastavice, "ne mogu to učiniti"; i počeo je plakati.

"Lastavice, Lastavice, mala Lastavice", reče Princ, "učini kako sam ti naredio."

Lastavica izvadi Prinčevo oko i odleti do studentove sobice. Bilo je jako lako ući jer je na krovu bila rupa. Kroz nju se provukao i ušao u sobu. Mladić je zaburio glavu u ruke, tako da nije čuo lepršanje ptičjih krila, a kad je podigao pogled, našao je prelijepi safir kako leži na sasušenim ljubičicama. "Počinjem me cijeliti", povikao je; "Ovo je od nekog velikog obožavatelja. Sada mogu završiti svoj komad", i izgledao je prilično sretno.

Sutradan je Lastavica odletjela do luke. Sjede na jarbol velikoga broda i poče promatrati mornare kako izvlače velike kovčege pomoću užadi. "Ohoho!" vikali su dok bi podizali sanduk.

"Idem u Egipat!" povika Lastavica, ali nitko se nije obazirao, a kada se pojavi mjesec, odleti Sretnom Princu.

"Došao sam da se pozdravim", reče.

"Lastavice, lastavice, mala lastavice", reče Princ, "zar nećeš ostati sa mnom i ovu noć?"

"Zima je", odgovori Lastavica, "a hladni snijeg uskoro će stići. U Egiptu sunce počiva toplo na zelenim palmama dok krokodili leškare u blatu i lijeno ih posmatraju. Moji drugovi grade gnijezdo u hramu Baalbek*, a ružičaste i bijele golubice ih promatraju dok jedna drugu hlade. Dragi Prinče, moram te napustiti, ali nikada te neću zaboraviti, a sljedećeg proljeća vratit ću ti dva prekrasna dragulja umjesto onih koje si poklonio. Rubin će biti crveniji od crvene ruže, a safir plav poput velikog mora."

*Baalbek - starofeničanski grad u današnjem Libanonu. Kompleks sadrži hram koji je služio za obožavanje Sunca i Jupitera u antičkom dobu. Pod zaštitom je UNESCO-a. Pogledajte više na:

<<https://whc.unesco.org/en/list/294/>>

"Na trgu", reče Sretni Princ, "stoji djevojčica sa šibicama. Šibice su joj ispale u jarak i potpuno se smočile. Otac će je istući ako ne donese kući novac, pa zato plače. Nema ni cipele ni čarape, a glava joj je gola. Izvadi moje drugo oko i daj joj ga, pa je otac neće udariti."

"Ostat ću s tobom još jednu noć", reče lastavica, "ali ne mogu ti izvaditi oko. Tada bi ostao potpuno slijep."

"Lastavice, Lastavice, mala Lastavice", rekao je Princ, "učini kako sam ti naredio."

Tako on izvadi i Prinčevo drugo oko i odleti s njim.

Proleprša pored djevojčice sa šibicama i gurnu joj dragulj u dlan.

"Kako divno stakalce", povikala je djevojčica i otrčala kući smijući se. Tada se Lastavica vratila Princu.

"Sada si slijep", reče, "tako da ću zauvijek ostati s tobom."

"Ne, mala Lastavice", reče bijedni Princ, "moraš ići u Egipat."

"Uvijek ću ostati s tobom", reče Lastavica i zaspala pored Prinčevih stopala.

Sutradan je sjedio na Prinčevom ramenu i pričao mu priče o onome što je vidio u dalekim krajevima. Ispričao mu je o crvenim ibisima kako stoje u dugim redovima po obalama Nila i hvataju zlatne ribe svojim kljunovima; o Sfingi koja je stara koliko i sam svijet, koja živi u pustinji i sve zna; o trgovcima, koji polako idu pokraj svojih deva, a u rukama nose jantarne perle; o Kralju Mjesečevih planina koji je crn poput ebanovine i koji obožava veliki kristal; o velikoj zelenoj zmiji koja spava u palmi i ima dvadeset sveštenika koji je hrane mednim kolačima; o patuljcima koji plove ogromnim jezerom na velikim ravnim listovima i uvijek ratuju s leptirima.

"Draga mala Lastavice", reče Princ, "ti mi govoriš o čudesnim stvarima, ali čudesnije od svega je ljudska patnja. Nema Misterije kao što je Mizerija. Preleti gradom, mala Lastavice, i reci mi šta vidiš." Lastavica je tako preletjela veliki grad i vidjela je bogataše kako se vesele u svojim prekrasnim kućama, dok su prosjaci sjedili pred vratima. Letjela je mračnim uličicama gdje je vidjela blijeda lica izgladnjele djece kako bezvoljno gledaju okolo. Ispod luka mosta dvojica dječaka ležala su jedan drugome u naručju pokušavajući se ugrijati. Ali sada, on je znao da će umrijeti. Imao je još jedino snage da još jednom sleti na Prinčevo rame. "Doviđenja, dragi Prinče!" prošapta, "hoćeš li mi dozvoliti da te poljubim u ruku?" "Drago mi je da konačno odlaziš u Egipat, mala Lastavice," izjavi Princ, "već si predugo ovdje; ali moraš mi poljubiti usne jer te volim."

“Ne idem ja u Egipat,” reče Lastavica. “Odlezim u Kuću Smrti. Smrt je brat Sna, zar ne?”

I on poljubi Prinčeve usne, a zatim pade mrtav pred njegove noge. U tom trenutku čudan zvuk odjeknu unutar statue, kao da se nešto polomi. Zapravo je olovno srce prepuklo napola. Izgleda da je bio strašan mraz.

Rano ujutro Gradonačelnik je šetao trgom u društvu Gradskih Vječnika. Usput on baci pogled na statuu: "Zaboga! kako bijedno izgleda Sretni Princ!" reče.

“Zaista kako bijedno!” uzviknuše Gradski Oci koji su se uvijek slagali sa Gradonačelnikom, i odoše da ga pregledaju.

“Rubin je ispao iz sablje, očiju mu nema, a više nije ni zlatan,” reče Gradonačelnik na osnovu uvida “U stvari, jedva da je imalo bolji od prosjaka!”

“Malo bolji od prosjaka,” izjaviše Gradski Oci.

“A eno i mrtve ptice pred njegovim nogama!” nastavi Gradonačelnik. “Zaista moramo izdati obavijest kako ptice ne smiju umirati ovdje.” A Gradski Činovnik napravi zabilješku u vezi sugestije*.

I tako oni skidoše statuu Sretnoga Princa. “Pošto više nije lijep, nije ni koristan,” izjavi Profesor Umjetnosti na Univerzitetu.

Zatim ije istopiše u topionici, a Gradonačelnik održa sasatanak na nivou Korporacije da se odluči šta treba uraditi od metala. "Moramo imati ponovo statuu, u svakom slučaju.," reče on, "i treba da bude statua mene."

“Mene” reče svaki od Gradskih Vječnika i posvađaše se. Kada sam zadnji put čuo za njih, još su se svađali.

“Kako čudno!” reče nadglednik radnika u topionici. “Ovo slomljeno olovno srce neće da se otopi u peći. Moramo ga baciti” Tako ga baciše na gomilu smeća gdje je mrtva Lastavica također ležala.

*Sugestija - prijedlog.

“Donesi mi dvoje najvrjednije u gradu,” reče Bog jednome od svojih Anđela; pa Mu Anđeo donese olovno srce i mrtvu pticu.

“Pravo si odabrao,” reče Bog, “u mojoj Rajskoj bašti ova mala ptica će pjevati zauvijek, a mome zlatnom gradu Sretni princ će me slaviti.”

Slavuj i ruža

Slavuj i ruža

“Rekla je da će plesati sa mnom ako joj donesem crvene ruže”, povikao je mladi student; “Ali u mom vrtu nema crvene ruže.”

Iz svog gnijezda u stablu hrasta lužnjaka čula ga je Slavujica, pa znatiželjno promoli glavicu kroz lišće.

“Nema crvene ruže u mom vrtu!” povikao je, a njegove lijepe oči ispunile su suze. “Ah, od kakvih sitnica zavisi sreća! Pročitao sam sve što su napisali mudraci, i sve tajne filozofije znam, pa ipak, moj život je muka.”

“Evo napokon pravog ljubavnika”, reče Slavujica. “Iz noći u noć pjevala sam o njemu, iako ga nisam poznavala: iz noći u noć pričala sam zvijezdama njegovu priču, a sada je tu. Kosa mu je tamna poput cvijeta hijacinta, a usne crvene poput ruže koju toliko želi; ali strast mu je učinila lice blijedim poput bjelokosti, a tuga mu je zapečatila čelo. “

“Princ sutradan priređuje bal,” šaputao je mladi Student, “a moja će ljubav biti u tamo. Ako joj donesem crvenu ružu, plesat će sa mnom do zore. Ako joj donesem crvenu ružu, držat ću je u naručju, a ona će nasloniti glavu na moje rame, njena će ruka biti u mojoj. Ali u mome vrtu nema nijedne crvene ruže, pa ću sjediti usamljen, a ona me neće ni pogledati. Neće me htjeti saslušati i moje srce će slomiti.”

“On je zaista pravi zaljubljenik”, reče Slavujica. “Ono o čemu ja pjevam, on prolazi - ono što mene veseli, njemu pričinjava bol. Sigurno je ljubav nešto prekrasno. Dragocjenija je od smaragda, a skuplja od finih opala. Biserom i narom ne može se kupiti, a i ne prodaje se nigdje. Čak niti zlatom ne može se odvagati.”

“Svirači će sjediti na galeriji”, reče Student, “svirati će na svojim gudačkim instrumentima, a moja će ljubav plesati uz zvuk harfe i violine. Plesat će tako lagano da joj stopala neće doticati pod, a dvorjani u veselim haljinama lepršat će oko nje. Ali sa mnom ona neće plesati, jer ja nemam crvenu ružu,” pa se baci u travu, zakopa lice u ruke i zaplaka.

“Zašto plače?” upita maleni, Zeleni Gušter protrčavši kraj njega uzdignutog repa.

“Zašto, zaista?” reče Leptir koji je letio za zrakom sunca.

“Zašto, zašto?” prošaputa Tratinčica svom susjedu, tihim, mekim glasom.

“Plače zbog crvene ruže”, reče Slavuj.

“Zbog crvene ruže?” uzviknuše oni; “Baš smiješno!” a mali Gušter, koji bijaše donekle ciničan, iskreno se nasmija.

No Slavujica razumjede tajnu studentove tuge; sjedila je tiho na hrastu i razmišljala o tajni ljubavi.

Odjednom ona raširi svoja braonkasta krila i uzletje visoko. Prošla je kroz šumu poput sjene i poput sjene preplovila vrt.

Na sred travnjaka bila je prekrasna ruža, pa kada je ugleda, ona doletje do nje i sleti joj na granu.

“Daj mi crvenu ružu”, uzviknu, “a ja ću ti otpjevati svoju najsladju pjesmu.”

Ali Drvo Ruže odrično odmahnu glavom.

“Moje su ruže bijele”, odgovorio je; “Bijele poput morske pjene, bjelije od snijega na planini. Ali idi do moga brata koji raste u blizini staroga sunčanog sata; možda će on imati to što želiš.”

I tako, Slavujica odleti do ruže koja je rasla kod starog sunčevog sata.

“Daj mi crvenu ružu”, uzviknu ona, “a ja ću ti otpjevati moju najsladšu pjesmu.”

Ali Drvo odmahnulo odrično glavom.

“Moje su ruže žute”, odgovori. “Žute poput kose sirene koja sjedi na jantarnom* prijestolju, i žutije od narcisa koji cvjeta na livadi netom prije kosidbe. Ali idi mome bratu koji raste ispod studentovog prozora, možda će ti on dati šta želiš.”

I tako Slavujica odleti do stabla ruže koje je raslo ispod studentovog prozora.

*Jantar - ćilibar, fosilna smola, ima vrijednost poludragog kamena, a pripisuju mu se i ljekovita svojstva.

“Daj mi crvenu ružu”, povika, “a ja ću ti otpjevati najsladšu pjesmu.”

Ali Drvo zanijeka glavom.

“Moje su ruže, istina, crvene”, odgovori, “crvene poput stopala golubice, crvenije od velikih prelijepih koralja koje valovi oplakuju po oceanskim pećinama. Ali zima mi je zaledila žile, a mraz nagriza pupoljke; oluja mi je polomila grane, pa ove godine neću ni imati ruža.”

“Samo jednu crvenu ružu želim”, uzviknu Slavujica, “tek jednu crvenu ružu! Zar ne mogu da je dobijem?”

“Možeš”, odgovori Ružino Drvo; “Ali toliko je strašno da se ne usuđujem reći.”

“Reci,” povika Slavujica, “Ja nemam straha.”

“Ako želiš crvenu ružu,” reče Drvo, “moraš je napraviti od pjesme, mjesečevom svjetlošću i obojiti je krvlju svoga srca. Moraš mi pjevati sa prsima naslonjenim na trnje. Čitavu noć mi moraš tako pjevati, dok ti trn probija srce, a tvoja životvorna krv ističe i napaja moje žile.”

“Smrt je odgovarajuća cijena za crvenu ružu”, uzviknu Slavujica, “ali život je svakom drag. Uživam sjediti u zelenoj šumi i gledati Sunce dok se vozi svojim zlatnim kolima, a Mjesec u bisernim. Volim sladak miris gloga, a preslatki su zvončići koji se kriju u dolini, i vrijesak prosut brdima. Ipak ljubav je vrjednija od života, a šta je srce ptice u odnosu na ljudsko srce?”

Pa opet ona raširi svoja braonkasta krila, te uzletje. Proletje vrtom poput sjene, a poput sjene preplovi šumu.

Student još uvijek ležашe na travi, kako ga je i ostavila, sa lijepim očima prepunim suza.

“Raduj se”, povika Slavujica, “raduj se; imat ćeš crvenu ružu. napravit ću je od pjesme, uz pomoć mjesečine; obojit ću je krvlju svoga srca. Od tebe zauzvrat tražim samo da budeš pravi zaljubljenik, jer Ljubav je mudrija od Filozofije, iako je Filozofija mudra i moćnija od Moći, koja je moćna. Plamena boje su joj krila, a obojeno plamenom tijelo. Usne su joj slatke poput meda, a dah poput tamjana.”

Student podiže pogled s trave i slušaše, ali nije razumio šta mu to ona govori, jer on je poznavao samo ono što je zapisano u knjigama.

Ali Hrast shvati i rastuži se; bila mu je jako draga malena Slavujica koja je sagradila gnijezdo na njegovim granama.

“Otpjevaj mi posljednju pjesmu”, šapnuo joj; “Jako mi nedostaješ kaad nisi tu.”

I tako, Slavujica zapjevao Hrastu; glas joj poteče poput vode dok se toči iz srebrne posude.

Kada ona završi pjesmu, Student ustade, pa iz džepa izvadi sveščicu i olovku.

“Ona posjeduje formu”, reče on za sebe, odlazeći šumom, “nema govora, ali ima li osjećaje? Bojim se da nema. U stvari, ona je poput većine umjetnika; sva je u stilu, bez imalo iskrenosti. Ne bi se žrtvovala za druge. Misli samo na pjesmu, a svi znaju kako je umjetnost sebična. Ipak, sasvim sigurno ima umilan glas. Šteta što ništa ne znači i ne služi ničem.” I on uđe u svoju sobu, leže na slamnat ležaj i zamisli se o svojoj ljubavi; I, nakon nekog vremena, zaspao.

A pošto Mjesec zasija na nebesima, Slavujica odletje do Ružinog Drveta i pribi svoja prsa uz trn. Cijelu noć pjevala je ona s grudima na trnju, a hladni kristalni Mjesec naginjaše se da je čuje. Cijelu noć pjevaše ona, a trn joj prodiraše sve dublje i dublje kroz grudi, dok životvorna krv iz nje istjećaše.

Prvo jepjevala o rađanju ljubavi u srcima mladića i djevojke. A na vrhu najviše grane Ružinoga Drveta procvjeta čudesna ruža, latica za laticom, pjesma za pjesmom. U početku bijaše blijeda, poput izmaglice nad rijekom - blijeda poput dolaska jutra, a srebrna poput zorinih krila. Kao sjena ruže u ogledalu od srebra, kao sjena ruže u jezeru, takva je bila ruža koja je procvjetaše na najvišoj grančici Drveta Ruže.

Ali Drvo uzviknu Slavujici neka se još tješnje pribije trnju. “Približi se, mala Slavujice”, povika Stablo, “ili će prije svanuti dan nego što ruža bude gotova.”

I tada se Slavujica pritisnuo još bliže trnju, a sve više i više rasla je njena pjesma, dok pjevaše o rađanju strasti u duši muškarca i žene.

Nježno rumenilo prodiralo je u lišće ruže kao što se prosipa rumenilo licem mladenke kada dobije prvi poljubac.

Ali, trn još nije stigao do srca, pa je i ružino srce ostalo bijelo; samo je krv Slavujice mogla obojiti ružino srce.

Pa povika Stablo, neka se još bliže privije ka trnju. “Približi se, malena Slavujice”, uzviknu Stablo, “ili će nastupiti dan prije nego ruža bude gotova.”

I tako, Slavujica se pritisnu sve bliže trnju, a trn dodirnu njeno srce; snažan bol prostruja kroz nju. Gorka, gorka bol divljala je i rasla uz njenu pjesmu dok je pjevala o Ljubavi koja se usavršila Smrću, o Ljubav koja ne umire u grobu.

Čudesna Ruža postala je grimizna, poput ruže istočnoga neba. Grimizan postade prsten latica, a grimizno kao rubin ružino srce.

Slavujicin glas bivao je sve slabiji, a njena mala krila zalepršaše, pred očima joj se zamuti. Slabila je i blijedila njena pjesma dok je osjećala kako joj zastaje u grlu.

Tada zapjeva još jednom, iz sve snage. Čuo ju je blijedi Mjesec, pa zaboravi na zoru i ostade na nebu. Slušajući je, Crvena Ruža drhtala je sva zanesena, pa otvorila svoje latice hladnome jutarnjem zraku. Odjek pjesme dospio je u ljubičastu špilju na brdima i probudio uspavane pastire iz sna. Plivala je pjesma sa riječnim trskama, koje njenu poruku prenese do mora.

“Pogledaj Pogledaj!” uzviknu Stablo, “ruža je gotova”; ali Slavujica ne odgovori; ležala je mrtva u visokoj travi, trnjem probodenog srca.

Oko podne, Student otvori prozor i pogleda napolje.

“O, kakva veličanstvena sreća!” uzviknu; „Eno crvene ruže! Nikad u životu nisam vidio takvu. Toliko je lijepa da sam siguran kako ima dugo ime na latinskom jeziku“; pa se nagnu i ubra je.

Zatim, on natuče šešir i potrča Profesorovoj kući noseći ružu.

Profesorova kći sjedila je pored vrata i namotavala plavu svilu na kalem, a njen psić ležao je pored nje.

“Rekla si da ćeš plesati sa mnom ako ti donesem crvenu ružu”, povika Student. “Ovo je najrumenija ruža na svijetu. Nosit ćeš je večeras pored svoga srca, a dok budemo zajedno plesali, ona će ti šaputati o mojoj ljubavi.”

Ali djevojka se namršti.

“Ne ide mi uz haljinu”, odgovori ona; “Osim toga, Čembrlenov nećak poslao mi je istinski dragulj, a svi znaju da dragulji koštaju mnogo više nego cvijeće.”

“Iskreno rečeno, jako si nezahvalna”, ljutito izjavi Student, pa baci ružu na ulicu, a ona pade u jarak i preko nje predoše vozila i vozila.

“Nezahvalna!” reče djevojka. “Ja ti kažem da si vrlo nepristojan; na kraju krajeva, ko si ti? Samo student. Ne vjerujem da uopće imaš srebrne kopče na cipelama kao Čembrlenov nećak”; pa ona ustade sa stolice i uđe u kuću.

“O, kakva je glupost ljubav”, reče student dok je odlazio. “Nije ni upola korisna kao Logika, jer ništa ne dokazuje i uvijek govori o onome što se neće dogoditi, pa tako čini da vjeruješ u stvari koje nisu tačne. Zapravo, prilično je nepraktična, a kako je u sadašnje vrijeme praktičnost sve, vratit ću se Filozofiji i proučavati Metafiziku.” I tako se on vrati u svoju sobu i izvuće ogromnu, prašnjavu knjigu, te počne čitati.

Samoživi Div

Samoživi Div

Svakog popodneva, na putu iz škole, djeca bi zastajala da se poigraju u Divovom vrtu.

Bio je to velik, lijep vrt prekriven mekom zelenom travom. Tu i tamo raslo je prekrasno cvijeće poput zvijezda, a bilo je i dvanaest stabala breskve na kojima bi s proljeća izbili nježni cvjetovi ružičaste i biserne boje, a u jesen bi bogato rađala. Bilo je mnoštvo ptica na drveću koje su pjevale tako slatko da bi djeca prestajala s igrom kako bi ih slušala. “Koliko smo sretni ovdje!” govorili bi jedno drugome. Jednoga dana, vrati se Div. Bio je u posjeti svome prijatelju, Rogatome ljudožderu, i ostao je kod njega sedam godina. Kada prođe sedam godina, bio je već rekao sve što je imao reći, njegov je govor inače bio ograničen, pa je odlučio da se vrati u svoj dvorac.

Kada je stigao, ugleda djecu kako se igraju u vrtu.

“Šta radite ovdje?” povika svojim hrapavim glasom, a djeca pobjegoše.
“Moj vrt je moj vrt”, reče Div. “To je sasvim jasno i ja ne dozvoljavam
da se u njemu zabavlja iko drugi osim mene.”
Zato on oko svoga vrta sagradi visok zid i stavi oglasnu ploču.

NEPOSŁUŠNE
ĆEMO KAZNITI

Bio je to veoma sebičan Div.

“Šta radite ovdje?” povika svojim hrapavim glasom, a djeca pobjegoše.

“Moj vrt je moj vrt”, reče Div. “To je sasvim jasno i ja ne dozvoljavam da se u njemu zabavlja iko drugi osim mene.”

Zato on oko svoga vrta sagradi visok zid i stavi oglasnu ploču.

Jadna djeca nisu se više imala gdje igrati. Pokušali su da se igraju na ulici, ali bila je vrlo prašnjava i puna tvrdog kamenja, pa im se nije svidjelo. Po završetku nastave lutali bi oko visokog zida i razgovarali o prekrasnom vrtu koji se nalazio tamo, iza. “Kako smo sretni bili,” govorili su.

Tada je došlo proljeće, a diljem zemlje procvjeta sitni behar i pojaviše se ptičice. Jedino je u vrtu Samoživog Diva još uvijek bila zima. Ptice nisu htjele pjevati jer nije bilo djece, a stabla su zaboravila procvjetati. Jednom je prelijepi cvijet promolio svoju glavicu, ali kad je ugledao oglasnu ploču, toliko se sažali na djecu da se ponovo pognu ka zemlji i zaspao. Jedini koji su bili zadovoljni bijahu Snijeg i Mraz. “Proljeće je zaboravilo ovaj vrt”, govorili su, “tako da ćemo ovdje vladati cijelu godinu.” Snijeg je pokrivao travu svojim velikim bijelim ogrtačem, a Mraz je obojio sva stabla srebrom. Zatim su pozvali vjetar Sjeverac, a on je došao. Umotan u krzno, čitav dan bi lutao po vrtu i otpuhivao dimnjake. “Ovo je sjajno mjesto”, rekao je, “moramo pozvati Grad da nas posjeti.” I tako je i Grad došao. Svakoga dana, tri sata bi lupao po krovu dvorca dok nije polomio gotovo sav crijep, a onda bi trčao vrtom što je brže mogao. Bio je odjeven u sivo, imao je leden dah.

“Ne mogu razumjeti zašto proljeće toliko kasni”, reče Sebični Div dok je sjedio pored prozora i gledao svoj ledeni, bijeli vrt; “Nadam se da će se vrijeme promijeniti.”

Ali proljeće nikako nije dolazilo, a nije ni ljeto. Jesen je rađala zlatnim plodovima u svakome vrtu, ali u Divovom vrtu nije bilo nijednog. “Previše je sebičan”, rekla je Jesen. Vladaše vječita Zima, a Sjeverni vjetar, Grad, Mraz i Snijeg plesali su kroz granje drveća.

Jednoga jutra, Div je ležao budan u krevetu kada začu prelijepu muziku; toliko lijepu da je pomislio da je Kraljevski orkestar. Bila je tek mala ptičica konopljarka koja mu pjevaše ispod prozora, ali prošlo je toliko dugo otkad je u svom vrtu čuo pticu kako pjeva, te mu se činilo kao najljepša muzika na svijetu. Tada je Grad prestao plesati nad njegovom glavom, Sjeverni je vjetar prestao urlati, a nježni miris nadirao je kroz otvoren prozor. “Mislim da je proljeće napokon došlo”, reče Div, skoči iz kreveta i pogleda napolje.

I šta je vidio?

Ugledao je najdivniji prizor. Kroz malu rupu u zidu djeca su ušla i sjedila su na granama drveća. U svakome drvetu koje je vidio, bilo je malo dijete. A drveću je bilo drago što su se opet vratila djeca, pa su se okitila cvjetovima i lagano mahala granama iznad dječjih glava. Ptice su letjele okolo i cvrkutale oduševljeno, a cvijeće je promolilo glavice kroz zelenu travu i smijalo se. Bio je to lijep prizor, samo u jednom uglu još bijaše zima. Bio je to najudaljeniji dio vrta i tu stajaše malen dječak. Bio je toliko mali da nije mogao dohvatiti grane stabla, pa je hodao okolo, gorko plaćući. Jadno drvo još je bilo podosta prekriveno mrazom i snijegom, a iznad njega je puhao i urlikao Sjeverac. “Popni se, dječčće!“, reče Drvo i savi grane što je više moglo; ali dječak je bio isuviše malen.

Divovo se srce raznježi dok je gledao. “Koliko sam bio sebičan!” reče on. “Sada znam zašto Proljeće nije dolazilo. Staviti ću tog malog dječaka na vrh stabla i srušiti zid, a moj vrt bit će dječje igralište zauvijek.”

Stvarno mu je bilo jako žao zbog onoga što je učinio.

Zato je sišao, tiho otvorio ulazna vrata i izašao u vrt. Kada su ga djeca ugledala, toliko su se uplašila da su svi pobjegli i vrtom opet zavlada Zima. Samo mali dječčaćić nije bježao jer su mu oči bile toliko pune suza da nije vidio kako dolazi Div. Div mu se približi, nježno ga podiže i stavi na drvo. Drvo je odmah procvjetalo, ptice doletješe i zapjevaše na njemu, a Mališan je ispružio svoje obe ruke, ovio ih oko Divovog vrata i poljubio ga. Druga djeca, kada su vidjela da Div više nije zao, ponovo su došla, a s njima je stiglo i Proljeće. “Sad je vrt vaš, djeco”, rekao je Div, pa uze veliku sjekiru i sruši zid. Kada su ljudi pošli na pijacu oko dvanaest sati, zatekoše Diva kako se igra sa djecom u najljepšem vrtu koji su ikada vidjeli.

Cijeli dan bi se igrali, a navečer bi dolazili Divu da se pozdrave.

“Gdje je vaš mali prijatelj?” govorio bi Div: “Dječak kojeg sam podigao na drvo.”

Div ga je volio najviše jer ga je poljubio.

“Ne znamo”, odgovorila su djeca; “Otišao je.”

“Morate mu reći da je ovdje sigurno i da dođe sutra”, rekao bi Div. Ali djeca odgovarale da ne znaju gdje on živi i da ga nikada ranije nisu vidjela; Div bijaše veoma tužan.

Svako poslijepodne, kad bi se završila nastava, djeca bi dolazila i igrala se s Divom. Ali Mališan kojeg je volio Div, nije dolazio. Div je bio veoma dobar prema svojoj djeci, ali mu je nedostajao njegov dragi prijatelj, pa je često govorio: “Kako bih ga želio vidjeti!”

Godine su prolazile, a Div je ostario i oslabio. Više se nije mogao igrati, pa je sjedio u ogromnoj fotelji i gledao djecu napolju dižeći se vrtu.

“Imam puno prekrasnih cvjetova,” rekao bi; “ali djeca su najljepše cvijeće.”

Jednog zimskog jutra pogledao je kroz prozor dok se oblačio. Zimu sada nije mrzio jer je znao da to Proljeće spava, a cvijeće se odmara.

Iznenada je u čudu protrljao oči; gledao je i gledao. Bio je to čudesan prizor. U najudaljenijem kraju vrta bijaše drvo potpuno prekriveno ljupkim, bijelim cvjetovima. Njegove grane bile su zlatne, a srebreno voće visilo je s njih; u podnožju je stajaše Dječaćić kojeg je volio.

Div sjuri sav sretan u baštu. Požuri preko trave i pride djetetu. Kada se sasvim približi lice mu se zacrveni od ljutnje, pa reče: “Ko se usudio da te povrijedi?” Jer su na djetetovim dlanovima bili ožiljci od dva eksera, a ožiljci dva eksera na majušnim stopalima.

“Ko se usudio da te povrijedi?” vikao je Div “Reci mi pa da uzmem svoju veliku sablju i pogubim ga.”

“Ne!” odgovori dijete; “Ovo su rane od Ljubavi.”

“Ko si ti?” reče Div, a obuze ga neobično strahopoštovanje, pa kleknu pred malim djetetom.

Dijete se nasmiješi Divu i reče mu: “Jednom si mi dozvolio da se igram u tvojoj bašti, danas ćeš poći sa mnom u moju baštu, a to je Raj.”

A kada su djeca dotrčala to poslijepodne, nađoše Diva kako mrtav leži ispod drveta, sav prekriven beharom.

Odan prijatelj

Jednoga jutro stari Voden-pacov promoli glavu iz svoje rupe. Imao je svijetle sjajne oči i ukočene sive brkove, a rep mu je bio poput dugačkog komada crne prirodne gume. Pačići su plivali u ribnjaku; izgledali su poput mnoštva žutih kanarinaca, a njihova majka, čisto bijela s pravim crvenim nogama, pokušavala ih je naučiti da dube na glavi u vodi.

“Nikada nećete biti u najboljem društvu ako ne naučite stajati na glavi”, govorila im je ona i, s vremena na vrijeme, pokazivala im kako se to radi. Ali pačići nisu obraćali pažnju na nju. Bili su toliko mladi da nisu znali zašto je uopće bitno da budu u društvu.

“Kakva neposlušna djeca!” povika stari Voden-pacov. “Stvarno zaslužuju da se podave.”

“Nipošto”, odgovori Patka, “svako je takav na početku, a roditeljima strpljenja nikada dosta.”

“Ah! O roditeljskim osjećanjima ne znam ništa,” povika Voden-pacov. “Nisam porodičan. U stvari, nisam se ženio, a ni ne namjeravam. Ljubav je u redu na neki način, ali prijateljstvo je mnogo bolje. Zapravo ne znam ništa na svijetu što je plemenitije ili rjeđe od odanog prijateljstva.”

“A kako, moliću lijepo, zamišljate dužnosti odanog prijatelja?” zapita mužjak Zelene Zebe, koji je bio na obližnjoj vrbi i čuo razgovor.

“Da, to i ja želim znati”, reče Patka i otplovi do kraja ribnjaka pa se posadi na glavu kako bi dala svojoj djeci primjer.

“Kakvo glupo pitanje!” povika Voden-pacov. “Od odanog prijatelja očekujem da mi bude odan, naravno.”

“A šta bi učinio zauzvrat?” - reče malena ptica, ljuljajući se na srebrnkastoj grančici i mašući sićušnim krilima.

“Ne razumijem te”, odgovori Voden-pacov.

“Dopustite da vam ispričam jednu priču na tu temu”, reče Zeba.

“Je li to priča o meni?” - upita Voden-pacov. “Ako je tako, saslušaću jer izuzetno volim fikciju.”

“Može se primijeniti na tebe”, odgovori Zeba i sleti dolje, pa, isplivavši na obalu, ispriča priču o Odanom prijatelju.

“Nekada davno,” započe Zeba, “bio jedan pošten, mali čovek po imenu Hans.”

“Je li bio ugledan?” - upita Voden-pacov.

“Ne”, odgovori Zeba, “Mislim da uopće nije bio ugledan, osim što je imao čisto srce i produhovljeno, okruglasto lice dobričine. Živio je u malenoj kući, posve sam i svaki dan je radio u svom vrtu. Nigdje na zemlji nije bilo bašte tako lijepe kao što je njegova. Slatki karanfili rasli su posvuda, kao i žuti šeboji, rusomače, te francuski nezaboravak. Bilo je tu ruža iz Damaska, žutih ruža, ljubičastog šafrana, te zlatnih, ljubičastih i bijelih ljubičica. Pakujac i ovčice, mažuran i divlji bosiljak, jaglac i perunika, narcis i klinčić rasli su i cvjetali svako u svoje vrijeme, jedan cvijet bi zamijenio prethodni, tako da je bilo uvijek lijepo za pogledati i mirisalo je lijepo.

“Mali Hans imao je puno prijatelja, ali najvjerniji prijatelj bio mu je veliki Mlinar Hju. Zaista, toliko je bio odan bogati Mlinar malome Hansu da nikada nije prošao pored njegovog vrta, a da se nije nagnuo preko zida i ubrao veliki buket cvijeća, ili šaku slatkog začinskog bilja, ili napunio džepove šljivama i višnjama ako je bila sezona voća.

“Pravi prijatelji trebaju sve dijeliti“, govorio je Mlinar, a mali Hans klimao bi glavom, smiješio se i bio jako ponosan što ima prijatelja sa tako plemenitim idejama.

Nekada su komšije mislile kako je čudno što bogati Mlinar nikada ne daje malome Hansu ništa zauzvrat, iako je imao stotinu rezervnih vreća brašna, šest mliječnih krava i veliko stado vunastih ovaca; ali Hans nikad nije razbijao glavu takvim pitanjima i ništa mu nije pružalo veće zadovoljstvo nego da sluša sve one divne stvari koje je Mlinar govorio o nesebičnosti istinskog prijateljstva.

Tako je mali Hans radio u svome vrtu. Tokom proljeća, ljeta i jeseni bio je jako sretan, ali kada bi došla zima, pa nije imao voća ili cvijeća koje bi mogao odnijeti na pijacu, mučio se često zbog hladnoće i gladi, te je morao ići u krevet bez večere ili sa samo nekoliko suhih krušaka i tvrdih orašastih plodova. Zimi je, osim toga, bio izuzetno usamljen, jer ga Mlinar nikako nije posjećivao.

“Nema smisla da posjećujem moga malog Hansa dok je snijeg,” Mlinar je govorio svojoj ženi, ”jer kad su ljudi u nevolji, treba ih ostaviti na miru, a ne pristajati im na muku. To je barem moje shvatanje prijateljstva i siguran sam da sam u pravu. Stoga ću pričekati dok dođe proljeće i tada ću ga posjetiti, a on će mi moći dati veliku košaru punu proljetnog cvijeća, što će ga učiniti veoma sretnim.“

“Jako si pažljiv“, odgovorila bi njegova Supruga sjedeći u udobnoj fotelji pokraj velike vatre potpaljene borovinom. Zaista si vrlo domišljat. Veliko je zadovoljstvo čuti kako govoriš o prijateljstvu. Sigurna sam da ni sam sveštenik ne bi mogao reći toliko lijepoga kao ti, iako on živi u kući na tri sprata i na malom prstu nosi zlatan prsten.“

“Zar ne bismo mogli ugostiti maloga Hansa?”, upita Mlinarev najmlađi sin. “Ako je siromašni Hans u nevolji, podijelit ću s njim svoj ručak i pokazati mu svoje bijele zečeve.”

“Kako si ti blesav momčić!” uzviknu Mlinar. “Ne znam zašto te šaljem u školu. Izgleda da te ničemu ne uče. Ako bi mali Hans došao ovamo i vidio našu toplu vatru, našu dobru večeru i veliko bure crvenoga vina, mogao bi nam zavidjeti, a zavist je najstrašnija stvar koja kvari ljudsku prirodu. Sigurno neću dopustiti da se Hansova narav upropasti. Ja sam mu najbolji prijatelj, uvijek ću ga paziti i brinuti se da ga ne dovodim ni u kakva iskušenja. Osim toga, ako bi Hans došao ovamo, mogao bi me zamoliti da mu dam malo brašna u zajam, a to ne bih mogao učiniti. Brašno je jedno, a prijateljstvo drugo i ne treba ih brkati. Te dvije riječi se pišu različito, a i znače posve različite stvari. To je bar svakom jasno.”

“Kako lijepo zboriš!”, reče Mlinareva Supruga sipajući sebi veliku čašu toploga čaja. ‘Potpuno sam zanesena. Baš kao da slušam crkvenu propovijed.’

“Mnogo ljudi se ponaša lijepo“, odgovori Mlinar. „Ali vrlo malo ljudi lijepo govori, što pokazuje da je lijep govor mnogio teži, a isto tako i finiji.“ Strogo je pogledao preko stola svoga malenog sina koji se toliko sramio da je spustio glavu i sav se skupio, dok su mu suze kapale u čaj. Međutim, bio je mladahan, pa mu se mora oprostiti.

“Je li to kraj priče?” upita Voden-pacov.

“Apsolutno ne”, odgovori Zeba. “To je tek početak.”

“Onda si prilično staromodan,” reče Voden-pacov. „Svaki dobar pripovjedač danas počinje s krajem, zatim se vrati na početak, pa završava na sredini. To je nova metoda. Čuo sam sve o tome neki dan od kritičara koji je s mladićem hodao oko ribnjaka. Govorio je o tome nadugo, i siguran sam da je u pravu jer je imao plave naočale i ćelavu glavu, a kada god bi mladić učinio kakvu primjedb, uvijek bi odgovarao: „Pu!“ Ali molim te, nastavi dalje priču. Izuzetno mi se sviđa Mlinar. I sam imam raznovrsna lijepa osjećanja, tako da postoji velika simpatija među nama.“

“Pa,” reče Zeba skakućući s noge na nogu. “Čim se zima završi, a jaglaci počeu otvarati svoje blijedožute zvijezde, Mlinar reče svojoj supruzi da ide posjetiti maloga Hansa.

“Jao, kako imaš dobro srce!” povika njegova žena. “Uvijek misliš na druge. Sjeti se da poneseš veliku korpu za cvijeće.”

I tako, Mlinar poveza lopatice vjetrenjače jakim željeznim lancem i siđe niz brdo sa korpom u ruci.

“Dobro jutro, mali Hanse”, reče Mlinar.

“Dobro jutro”, reče Hans, naslonivši se na lopatu, nasmijan od uha do uha.

“Pa kako si bio čitavu zimu?” reče Mlinar.

“Zaista”, povika Hans, “jako lijepo od tebe što pitaš, vrlo lijepo zbilja. Moram reći da sam se prilično napatio, ali sada je došlo proljeće i jako sam sretan, a i cvijeće mi dobro napreduje.”

“Često smo te spominjali zimus, Hanse,” pitali smo se kako si.“

“Jako ljubazno od vas,” reče Hans; “Bio sam se uplašio da ste me zaboravili.”

“Hans, iznenađuješ me”, reče Mlinar. ‘Priateljstvo se ne zaboravlja. To je prednost prijateljstva, ali izgleda da ti ne razumiješ poeziju života. Kako lijepe jagorčevine, usput rečeno!’

“Jako lijepe,” reče Hans. ”Sreća pa ih imam toliko. Odnijet ću ih na pijacu i prodati Gradonačelnikovoj kćeri, pa ću tim novcem kupiti moja kolica.”

“Kupiti kolica? Nije valjda da si ih prodao? Vrlo glupo od tebe!”

”Pa, činjenica je,” reče Hans, ”da nisam imao izbora. Zima je bila veoma teška, nisam imao novca za hljeb. Prvo sam prodao srebredu dugmad s nedjeljnog kaputa, a zatim sreberni lanac, pa potom svoju veliku lulu, i na kraju sam prodao kolica. Ali sad ću ih otkupiti.“

“Hanse”, reče Mlinar, “dat ću ti ja kolica. Nisu baš u dobrom stanju; jedna strana nedostaje i nešto nije u redu sa prečkama na točkovima; ali, uprkos tome, ja ću ti ih dati. Znam da je to velikodušno od mene i mnogi bi me smatrali budalom jer ih poklanjam, ali ja nisam kao drugi ljudi. Mislim da je velikodušnost suština prijateljstva, a osim toga, dobio sam nova kolica. Pa, eto, ne brini. Dobićeš od mene kolica.“

“Nema govora, jako si velikodušan,” reče mali Hans, a njegovo nasmijano, okruglo lice blistalo je od sreće. “Lako ih mogu popraviti jer u kući imam drvenu dasku.”

“Dasku!” reče Mlinar. “Baš mi treba da popravim krov na štali. Ima jako velika rupa i kukuruz će se navlažiti ako je ne zatvorim. Sreća pa si rekao! Nevjerovatno je kako jedno dobro djelo podstiče drugo. Dao sam ti kolica, a ti ćeš meni dati dasku. Naravno, kolica vrijede puno više od daske, ali istina je da u prijateljstvu ne treba biti sitničav. Molim te, donesi je, a ja ću već danas započeti radove u štali.”

“Svakako“, reče mali Hans, pa otrča u šupu i donese dasku.

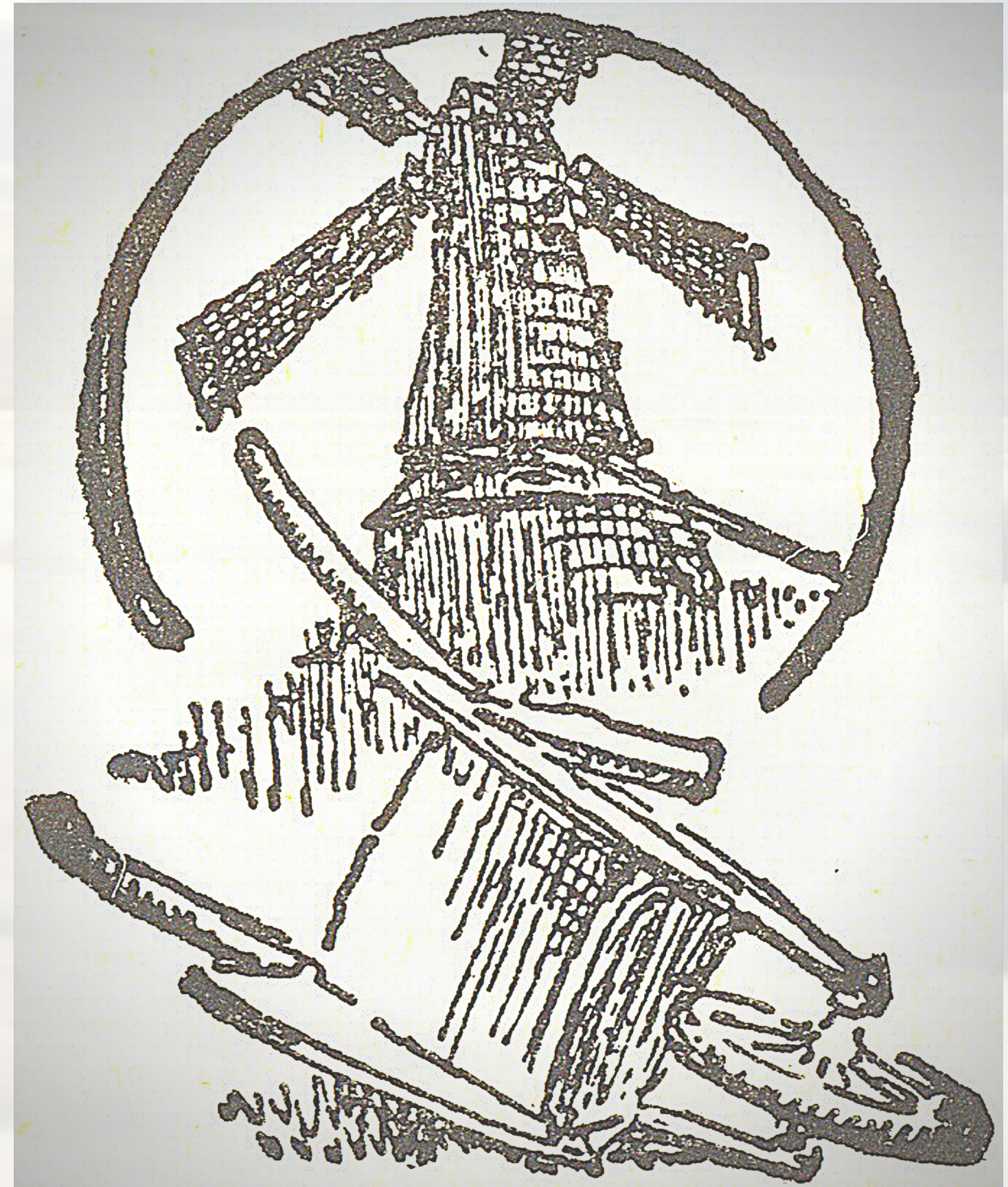
„Nije velika“, reče Mlinar gledajući je. “Mislim da, nakon što popravim krov, neće preostati ništa tebi za kolica; ali, naravno, nisam ja kriv. A sada, pošto sam ti poklonio kolica, siguran sam da bi htio da mi daš nekoliko cvjetova. Evo korpe, nemoj da je ne napuniš.”

“Da napunim?“, reče mali Hans prilično tužno, jer to zaista bijaše velika korpa i znao je da, ako je napuni, neće imati cvijeća za pijacu, a gorio je od želje da vrati svoju srebreanu dugmad.

“Pa, stvarno,” odgovori Mlinar,
”pošto sam ti dao kolica, mislim da
nije puno što tražim nekoliko
cvjetova. Možda griješim, ali mislio
sam da prijateljstvo, pravo
prijateljstvo, nema nikakve veze sa
škrtošću.”

“Moj dragi prijatelju, najbolji
prijatelju“, uzviknu mali Hans.

”Tvoje je svo cvijeće u mojoj bašti.
Važnije mi je tvoje mišljenje nego
moja srebrena dugmad”, pa ode i
pobra sve svoje lijepe jagorčevine da
napuni mlinarevu korpu.

“Doviđenja, mali Hanse” reče Mlinar dok se uspinjao uz brdo s daskom na ramenu i velikom košarom u ruci.

“Doviđenja”, reče mali Hans i poče veselo kopati toliko se radujući zbog kolica.

Sutradan, dok je pripinjao puzavicu koziju krv, začu mlinarev glas kako ga doziva s ceste. On skoči s ljestava i otrča niz vrt da pogleda preko zida.

Bio je to Mlinar sa velikom vrećom brašna na leđima.

“Dragi mali Hanse“, reče Mlinar, ”da li bi odnio moju vreću brašna na pijacu?“

“Oh, jako mi je žao“, reče Hans, “ali danas sam vrlo zauzet. Moram pričvrstiti sve puzavice, zaliti svo cvijeće i pokositi travu.”

“Ali”, reče Mlinar, “ja ću ti dati kolica, mislim da je neuljudno što me odbijaš.”

“Oh, ne govori to”, uzviknu mali Hans, “ni za što na svijetu ne bih da budem neuljudan!”, pa otrča kući po kapu i ode s velikom vrećom na leđima.

Bilo je jako toplo, cesta je bila veoma prašnjava tako da nije bio došao ni do šestoga miljokaza, a toliko se umorio pa je sjeo da se odmori. Ipak, nastavio je i, na kraju, stigao do pijace. Prodao je brašno jako dobro i odmah se vratio jer se bojao da ga ne presretnu razbojnici. “Zaista naporan dan”, reče mali Hans za sebe dok je lijegao u krevet, “ali radujem me što nisam odbio Mlinara jer on je moj najbolji prijatelj, a osim toga daće mi svoja kolica.”

Sutradan ujutro dođe Mlinar po svoje novce, ali mali je Hans bio toliko umoran da je još ležao.

“Stvarno,” reče Mlinar, “ti si jako lijen. Kada pomislim da ću ti dati kolica, mislim zaista da bi ti trebao jače prionuti na rad. Ljenost je velik grijeh, a ja ne volim da moj prijatelj bude besposličar ili lijenčina. Nemoj mi zamjeriti što sam ovako otvoren. Ne bih bio da ti nisam prijatelj. Šta će ti prijateljstvo, ako ne možeš iskreno reći šta misliš? Svatko zna umilno zboriti i laskati, ali pravi prijatelj govori uvijek neugodnosti i ne brine se da li će ražalostiti prijatelja. Što ti je prijatelj više odan, više je takav, jer je svjestan da je to korisno.”

‘Žao mi je,’ reče mali Hans trljajući oči i skidajući noćnu kapicu. “Jako sam se umorio, pa sam htio još malo ležati i slušati pjesmu ptica. Ja bolje radim kada se naslušam pjesme ptica.”

“Raduje me”, reče Mlinar i potapša ga po leđima. “Treba da dođeš kod mene i zakrpiš mi rupu na štali.”

Jadan, mali Hans, jako je želio da radi u svome vrtu; već dva dana nije zalio cvijeće, ali nije htio da odbije Mlinara kad mu je već toliko odan prijatelj. “Rekao bih da imam posla”, reče on uplašeno.

“Oh”, odgovori Mlinar. “Čini mi se da ne tražim previše od tebe jer ja ću tebi dati kolica; međutim, ako odbijaš, uradiću to sam.”

“Nipošto” povika mali Hans, pa skoči iz kreveta, obuče se i ode da popravi krov. Radio je čitav dan dok ne zađe sunce, a tada, dođe Mlinar da vidi kako napreduje.

“Jesi li popravio krov, mali Hanse?” upita Mlinar veselo.

“Jesam”, odgovori mali Hans pa siđe s ljestava.

“Rad nije sladak ako ne radiš za drugoga.”

”Prelijepo je slušati te kako govoriš” odgovori mali Hans sjedajući da se odmori, “stvarno prelijepo. Ali, čini mi se da ja neću nikada imati tako uzvišene misli kao ti” “Javit će ti se”, reče Mlinar, “ali se moraš više potruditi. Ti sada poznaješ praksu prijateljstva; za izvjesno vrijeme spoznat ćeš i teoriju.”

“Stvarno tako misliš?” upita mali Hans.

“Uopće ne sumnjam” odgovori Mlinar. “Hajde sada, kad si mi popravio krov, idi kući i odmori se jer sutra trebaš da mi otjeraš ovce na pašu u planinu.”

Jadan, mali Hans bojao se išta reći. Sutra, rano ujutro dotjera Mlinar ovce, a Hans ih potjera u planinu. Proveo on tako cio dan. Kada se vrati, bio je toliko umoran da zaspao sjedeći i ne probudi se do jutra. “Jedva čekam da se posvetim svome vrtu”, pomisli, ali nije uspijevao jer je Mlinar stalno dolazio i nekud ga slao ili ga zvao da mu pomaže. Mali Hans se brinuo da će njegovo cvijeće pomisliti da ga je zanemario, ali bi se sjetio da mu je Mlinar najbolji prijatelj. “A daće mi i kolica, što je jako plemenito od njega” mislio je on. Tako je on radio za Mlinara, dok je Mlinar davao uzvišene izjave o prijateljstvu koje je Hans zapisivao u svesku i čitao noću.

Jedne noći, mali Hans je sjedio kraj ognjišta, a neko mu zalupa na vrata. Bila je olujna noć, vjetar je puhao i urlao toliko da je Hans prvo pomislio da je vjetar. Ali zalupa i drugi put, a zatim i treći, sve glasnije. “Sigurno je neki siromašni putnik” pomisli mali Hans i požuri da otvori. Stajao je Mlinar s fenjerom u jednoj ruci, a debelim štapom u drugoj.

“Dragi mali Hanse,” povika Mlinar, “imam problem. Moj sin je pao s ljestava i ozlijedio se pa idem po doktora, ali oblačno je i oluja, tako da sam se sjetio, biće bolje da ti odeš umjesto mene. Znaš da ću ti dati kolica, pa i ti meni trebaš uzvratiti nekako.”

“Naravno,” uzviknu mali Hans. “Čast mi je što si došao po mene i ja odmah odoh. Ali trebaš mi dati fenjer jer tako je mračno a ja se bojim da ne padnem u jarak.”

“Jako mi je žao,” reče, “ali fenjer mi je nov i bila bi velika šteta da mu se nešto dogodi.”

“Pa dobro, onda ću bez njega” reče mali Hans te dohvati veliku bundu i toplu skrletnu kapu, omota rubac oko vrata i krenu.

Bila je ogromna oluja! Noć je bila toliko tamna da je mali Hans jedva vidio, a vjetar je bio tako jak da se jedva držao na nogama. Hrabro je išao dok nije stigao do kuće ljekara i pokucao.

“Ko je?” povika ljekar promolivši glavu kroz prozor.

“Mali Hans.”

“Šta ti treba, mali Hanse?”

“Mlinarev sin je pao s ljestava i povrijedio se. Mlinar traži da odmah dođete.” “Dobro!” reče doktor, pa naredi da mu spremе konja, obuće visoke čizme, uze fenjer i odjaha mlinarovoj kući, a mali Hans uputi se pješice nazad. Oluja je bila sve jača, kiša je pljuštala, a mali Hans nije vidio kuda ide. Zalutao je i upao u močvaru na mjesto prepuno dubokih vrtača i tu se jadni mali Hans udavio.

Sutradan su mu pronašli tijelo kako pluta na velikoj bari i odnesoše ga kući.

Svi su bili malom Hansu na sahrani, toliko je bio omiljen, a Mlinar je bio glavni ožalošćeni.

“Bio sam mu najbolji prijatelj,” reče Mlinar, “pa red je da budem na čelu”. Išao je predvodeći procesiju u dugom crnom kaputu ponekad brišući oči velikim džepnim rupcem.

“Velik je gubitak smrt maloga Hansa”, reče kovač kad su ga zakopali, dok su sjedili u kafani, pili vino i jeli kolače.

“Meni je velika žalost,” odgovori Mlinar, “malo je nedostajalo da mu dam kolica, a sada ne znam kud ću s njima. Kod kuće mi smetaju, a takva su da ne bih ništa dobio da ih prodam. Potrudit ću se da više nikome ništa ne dajem. Tako je nezgodno kad si darežljiv.”

“Dakle” reče Voden-pacov napokon.

“Tu je kraj” odgovori Zeba.

“A šta je bilo s Mlinarem?” upita Voden-pacov.

“Ne znam,” odgovori Zeba, “a nije me ni briga.”

“Sasvim je jasno da ti u sebi nemaš nimalo milosrđa” reče Voden-pacov. “Potpuno je jasno da ti uopšte ne shvataš poentu priče” istače Zeba. “Šta?” podviknu Voden-pacov.

“Poentu.”

“Hoćeš reći da priča ima poentu?”

“Zasigurno” reče Zeba.

“Uistinu,” reče Voden-pacov ljutito. “Mislim da si mi to trebala reći prije nego što si počela. Da si to uradila, uopšte te ne bih slušao. Rekao bih ‘Pih!’ kao onaj književni kritičar. Ali mogu to reći sada, pa ciknu iz sve snage: “Pih!”, udari repom i pobježe u rupu.

“Šta misliš o Voden-pacovu?” upita Patka. “Ima mnogo dobrih osobina, ali što se mene tiče, ja imam majčinske osjećaje, pa kad vidim tvrdoglavog neženju, zasuze mi oči.” “Meni se čini da sam mu dosadila.” odgovori Zeba. “A stvarno sam mu ispričala poučnu priču.”

“To je uvijek rizično”, odvrati Patka.

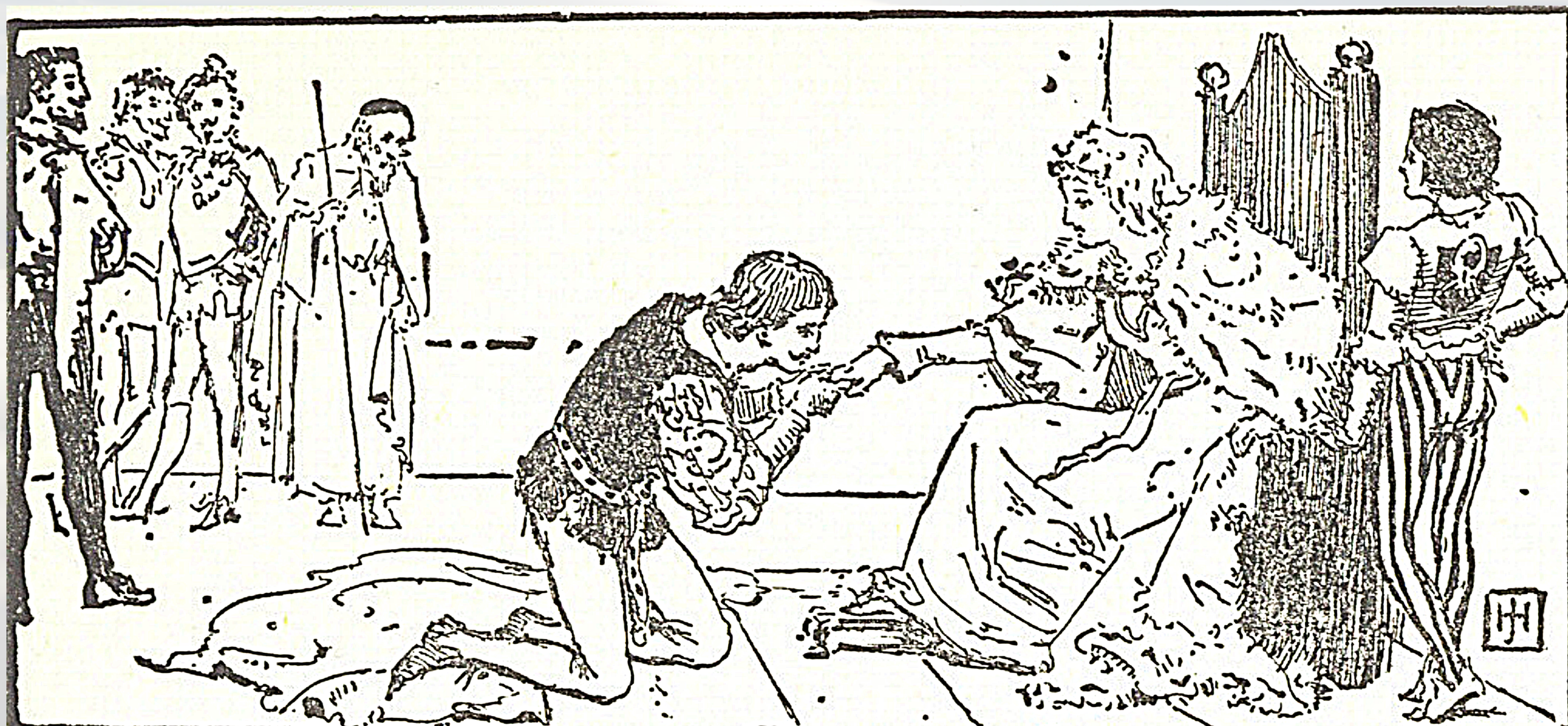
A ja se sasvim slažem s njom.

Poseban Raketko

Poseban Raketko

Kraljev sin trebao se vjenčati, pa je vladalo sveopće slavlje. Cijelu je godinu čekao svoju mladenku i napokon, ona je stigla. Bila je to ruska princeza, vozila se cijelim putem iz Finske u sankama koje je vuklo šest jelena. Sanke su bile oblika velikog zlatnog labuda, a izmeđunjegovih krila ležala je mala Princeza. Njen dugački ogrtač od hermelina dosezao joj je do stopala, a na glavi joj bijaše kruna izrađena srebrnim filigranom. Bila je blijeda poput Snježne palače u kojoj je oduvijek živjela. Tako je blijeda bila da su se, dok se kretala ulicama, svi čudili. “Ona je poput bijele ruže!” uzvikivali su i bacali joj cvijeće s balkona.

Na ulazu dvorca Princ je čekao da je primi. Imao je sanjalačke, ljubičaste oči, a kosa mu je bila poput čistog zlata. Kad ju je ugledao, kleknu na jedno koljeno i poljubi je u ruku.

“Tvoja je slika lijepa”, prošapta on, “ali ti si još ljepša” a malena Princeza pocrvenje. “Bila je poput bijele ruže,” reče mladi Paž onome do sebe, “a sada je poput crvene” a cijeli Dvor se oduševi.

Sljedeća tri dana svi su govorili o Bijeloj i Crvenoj Ruži; a Kralj naredi da se Pažu plaća udvostruči. Kako uopće nije primao plaću, to mu nije bilo od velike koristi, ali smatralo se velikom čašću, pa Dvorske Novine uredno objaviše vijest.

Nakon tri dana, objaviše vjenčanje. Bila je to veličanstvena ceremonija, a Mlada i Mladoženja hodali su ruku pod ruku pod pokrovom od ljubičastog baršuna vezenog malim biserima. Potom je bio Državni banket, koji je trajao pet sati. Princ i Princeza sjedili su u pročelju Velike dvorane i pili iz čaše od čistog kristala. Samo su pravi ljubavnici mogli piti iz te čaše, jer ako bi je lažne usne dotakle, postajala bi siva, potamnila bi i zamutila se.

“Sasvim je jasno da se vole”, rekao je mali Paž, “jasno kao kristal!” a Kralj mu po drugi put udvostruči plaću. “Kakva čast!” povikaše dvorjani.

Nakon banketa trebao je biti Bal. Nevjesta i mladoženja trebali su otplesati ružin ples, a Kralj je obećao da će svirati na flauti. Svirao je jako loše, ali nikad mu se niko nije usudio to reći jer je bio Kralj. I zaista, on znaše samo dvije melodije, te nikad nije posigurno znao koju svira, a nije to ni bilo važno, jer što god učinio, svi su odgovarali: “Divno! Prekrasno!”

Posljednja stavka programa bio je sjajni vatromet, koja je trebao početi tačno u ponoć. Mala Princeza nikada u životu nije vidjela vatromet, pa je Kralj naredio da Kraljevski Pirotehničar bude prisutan na dan vjenčanja.

“Kako izgleda vatromet?” zapita Princeza jednoga jutra šetajući terasom.

“Poput Aurore Borealis*”, reče Kralj, koji je uvijek odgovarao na pitanja upućena drugima. “Samo mnogo je prirodnije. I više mi se sviđa nego zvijezde, jer uvijek znaš kada će se pojaviti; divan je poput moje svirke na flauti. Nemoj propustiti vatromet.”

Na kraju Kraljevog vrta postavljeno je veliko postolje, i čim je Kraljevski Pirotehničar sve postavio na svoje mjesto, vatromet je mogao početi.

“Svijet je tako lijep”, povika malena Signalna Raketa. “Pogledajte te žute tulipane. Ni da su praskave rakete, ne bi bili ljepši. Raduje me što sam putovala. Putovanje savršeno djeluje na um i otklanja predrasude.”

“Kraljev vrt nije svijet, budalo budalasta” reče velika Rimska Svijeća. “Svijet je ogromno mjesto i trebalo bi ti tri dana da ga temeljito razgledaš.

***Aurora Borealis - vrsta polarne svjetlosti. Svijetlo, razigrano svjetlo aurore predstavlja zapravo koliziju između električki nabijenih čestica sunčeve svjetlosti koje prolaze zemljinom atmosferom. Više pogledajte na: <<https://www.northernlightscentre.ca/northernlights.html>>**

“Svako mjesto koje voliš, za tebe je svijet” uzviknu produhovljeni Točak Svete Katarine, koji je u mladosti bio prikovan za kutiju od čamovine* i koji se ponosio svojim slomljenim srcem: “Ljubav nije više u modi, pjesnici su je ubili. Toliko su pisali o njoj da im niko više ne vjeruje što me ne iznenađuje. Prava ljubav u tišini pati. Sjećam se sebe jednom - ali to sad više nije važno. Romantika je stvar prošlosti.“

„Gluposti!” reče Rimska Svijeća. “Romantika nikad ne umire. Kao Mjesec, vječno živi. Eto, Mlada i Mladoženja se mnogo vole. Čuo sam sve o njima jutros od lovačkog patrona, koji je jutros bio sa mnom u istoj ladici, a on zna sve najnovije vijesti sa Dvora.“

Ali Točak Svete Katarine odmahnu glavom. “Romantika je mrtva, Romantika je mrtva, Romantika je mrtva”, šaputao je. Bio je jedna od onih osoba koja misli da, ako više puta ponavlja isto, na kraju to postane istina.

*Čamovina - jelovina, crnogorična drvena građa. (Izvor: "Hrvatski jezični portal")

Odjednom se začuo oštar, suh kašalj i svi se zagledaše.

Bila je to visoka rakete nadmenog izgleda, zavezana za kraj dugoga štapa. Uvijek je kašljala prije nego progovori da privuće pažnju.

“Hm! Hm!” i svi su je slušali, osim jadnog Katarininog Točka koji je još uvijek odmahivao glavom, i mrmljao: “Romantika je mrtva.”

“Mir! Mir!” povika taj Raketko. Bio je političar i zapaženo je sudjelovao na lokalnim izborima, tako da je poznavao ispravne parlamentarne izraze i njihovu pravilnu upotrebu.

“Potpuno mrtva” prošapta Točak Svete Katarine, pa zaspa.

Čim nastupi tišina, Raketko se po treći put zakašlja i poče. Govorio je vrlo sporim, izrazitim glasom, kao da diktira svoje memoare, i uvijek gledao preko ramena osobe kojima je govorio. Zapravo, imao je veoma lijepe manire.

“Kakva sreća za Kraljevog Sina”, primijetio on, “pa će se oženiti istoga dana kada mene ispale. Za njega se nije moglo ispasti bolje; ali, Prinčevi uvijek imaju sreće.”

“Zaboga!” povika mala Signalna raketa. “Mislio sam da će nas ispaliti u Prinčevu čast.”

“Možda je tako s vama”, odgovori Raketko. “Ne sumnjam da jeste, ali sa mnom je drukčije. Ja sam vrlo izuzetan Raketko, potičem od izvanrednih roditelja. Moja majka bijaše najslavniji Katarinin Točak svoga doba, a bila je poznata po svojim gracioznim plesovima. Kad je imala sjajan javni nastup, okrenula se devetnaest puta i svaki put je izbacila u zrak sedam ružičastih zvijezda. Promjer joj je bio visok tri i pol metra, a napravljena je bila od najboljeg baruta. Otac mi je bio raketa kao i ja, francuskog porijekla. Letio je tako visoko da je narod mislio da se nikada neće spustiti. Ipak je to učinio jer je bio ljubazne naravi napravivši najsjajniји silazak pod slapom zlatne kiše. Novine su o njegovom nastupu pisale vrlo laskavo. Doista, Dvorske Novine nazvale su ga je trijumfom pilotehničke umjetnosti.”

“Misliš pirotehničke, pirotehničke” reče Bengalska Vatra. “Znam da je pirotehnička tehnika, jer sam vidio da tako piše na mome omotaču.”

“Pa, rekao sam pilotehnika”, odgovori Raketko ubojitim tonom, a Bengalska Vatra se osjećala toliko povrijeđeno da je počela odjednom maltretirati signalne raketice, kako bi pokazala da je još uvijek osoba od važnosti.

“Rekao sam” nastavi Raketko, “rekao sam, šta sam ono rekao?”

“Govorio si o sebi” odgovori Rimska Svijeća.

“Naravno; znao sam da sam diskutovao o nekoj zanimljivoj temi dok sam tako bezobrazno prekinut. Mrzim nepristojnost i loše manire svih vrsta, jer sam izuzetno osjetljiv. Niko na svijetu nije osjetljiv kao ja, u to sam sasvim siguran.”

“Što je to osjetljiva osoba?” reče Signalna Raketa Rimskoj Svijeći.

“Osoba koja, budući da sama ima žuljeve, uvijek gazi druge ljude” tiho odgovori Rimska Svijeća, a Signalna Raketa skoro eksplodira od smijeha.

“Molim, čemu se smijete?” raspitivao se Raketko. “Ja se nisam ničemu smijao.”

“Smijem se jer sam sretan” odgovori Signalna Raketa.

“To je vrlo sebičan razlog” ljutito odvratila Raketko. “Otkud ti pravo da budeš sretan? Treba da misliš na druge. U stvari, trebao bi da misliš na mene.

Uvijek razmišljam o sebi i očekujem i od drugih da to čine. To se zove sasjećanje. To je lijepa vrlina, i ja je posjedujem u visokom stepenu.

Pretpostavimo, na primjer, da mi se noćas dogodilo nešto, kakva bi nesreća bila za sve! Princ i Princeza više nikada ne bi bili sretni, cijeli njihov bračni život bio bi pokvaren; a što se Kralja tiče, znam da me ne bi prebolio. Zaista, kad počnem razmišljati o važnosti svoga položaja, gotovo se rasplačem.“

“Ako želiš priuštiti zadovoljstvo drugima,” povikala Rimski Svijeća, “bolje ti je da ostaneš suh.”

“Svakako” uzviknu Bengalska Vatra, kojoj se popravi raspoloženje. “To je logično.”

“Zaista logično!” uzvrat i Raketko ogorčeno. “Vi zaboravljate da sam vrlo neuobičajen i vrlo izuzetan. Svako onaj ko nema mašte, ima logiku. Ali ja imam maštu jer nikada ne razmišljam o stvarima kakve uistinu jesu; uvijek ih smatram sasvim drugačijim. Što se tiče držanja sebe suhim, ovdje očigledno nema nikoga ko bi mogao cijeliti emocionalnu prirodu. Srećom po mene, to me ne zanima. Jedino što me održava na životu je svijest o neizmjerljivoj inferiornosti svih ostalih, a to je osjećaj koji sam oduvijek kultivirao. Niko od vas nema srca. Smijete se i veselite kao da se Princ i Princeza nisu tek vjenčali.”

“Pa, stvarno,” uzviknu mali Vatreni Balon, “zašto ne? To je najdragocjenija prilika za veselje; kad se dignem u zrak namjeravam zvijezdama ispričati o vjenčanju. Vidjet ćete kako će treperiti kada im budem pričao o lijepoj mladi.”

“Ah! kakav trivijalan pogled na život!” izjavi Raketko. “Ali to je upravo ono što sam očekivao. U tebi nema ničega. Šupalj si i prazan. Zar ne bi mogli Princ i Princeza otići živjeti u zemlju kojom protiče duboka rijeka, a možda će imati jedinoga sina, maloga plavokosog dječaka ljubičastih očiju, poput Princa. Možda će jednoga dana izići da se igra s dadiljom i možda će dadilja zaspati pod velikim stablom, a mali će dječak možda pasti u duboku rijeku i utopiti se. Kakva užasna nesreća! Jadni ljudi, da izgube jedinog sina! Doista strašno! Nikad to neću preboljeti.”

“Ali nisu izgubili svog jedinog sina” reče Rimska Svijeća. “Uopšte im se nije dogodila nesreća.”

“Nisam rekao da jesu” odgovori Raketko. “Rekao sam da bi mogli. Da su izgubili svog jedinog sina, ne bi imalo smisla govoriti nešto više po tom pitanju. Mrzim ljude koji plaču zbog prosutog mlijeka. Ali, kad pomislim da bi mogli izgubiti jedinog sina, potpuno sam slomljen.”

“Sigurno jesi!” povika Bengalska Vatra. “Ti si najpogođenija osoba koju znam.”

“A ti si najprostija osoba koju ja znam” reče Raketko. “I ne znaš za moje prijateljstvo s Princom.”

“Pa, čak ga ni ne poznaješ” odbrusi Rimska Svijeća.

“Nisam ni rekao da ga znam” odgovori Raketko. “Usuđujem se reći da ako bih ga poznavao, ne bih mu bio prijatelj. Vrlo je opasno znati svoje prijatelje.”

“Stvarno ti je bolje da pokušaš ostati suh” reče Vatreni Balon. “To je jako važno.”

“Vrlo važno za vas, nema sumnje” odgovori Raketko. “Ali ja ću plakati ako mi je ćef!” I poče plakati dok mu se suze slijevaše niz štap poput kišnih kapi i zamalo utopiše dvije malene bube koje su upravo razmišljale da se tu nasele, pa su tražile lijepo, suho mjesto za život.

“Mora da ima zaista romantičnu narav,” izjavi Katarinin Točak, “jer plače kad ne treba plakati.” Pa duboko uzdahnu, sjetivši se čamove kutije.

Ali Rimska Svijeća i Bengalska Vatra bile su prilično ogorčene i stalno su šaputale: “Glupost!” Bile su izuzetno praktične i kad god se s nečim nisu slagale, nazivale bi to glupošću.

Tada se Mjesec digao poput prekrasnog srebrnog štita, a zvijezde počеше svijetliti dok je iz Palače dopirala muzika.

Pinc i Princeza predvodili su Ples. Plesali su toliko lijepo da su visoki bijeli ljiljani virili kroz prozore da ih vide, a veliki crveni makovi klimali su glavama u ritmu muzike.

Zatim je otkucalo deset sati, pa jedanaest, pa dvanaest... u posljednji ponoćni čas, svi su izašli na terasu, a Kralj posla po Pirotehničara.

“Neka vatromet počne” reče Kralj, a Kraljevski Pirotehničar se pokloni i odmaršira prema kraju vrta. Imao je šest pomagača, od kojih je svaki nosio upaljenu baklju na kraju dugoga štapa.

Bijaše to veličanstven prizor.

Fiju! Fiju! praskao je Točak Svete Katarine, dok se vrtio naokolo. Bum!

Bum! protutnja Rimska Svijeća. Zatim su Signalne Raketice zaplesale posvuda, a Bengalke su svojom svjetlošću sve zasjenile. “Zbogom”, povika Vatreći Balon i odleti ispuštajući sitne plave iskre. Pras! Pras! odgovoriše Praskalice koje su neizmjereno uživale. Svi su doživjeli veliki uspjeh, osim Raketka „Naročito”. Bio je toliko vlažan od plača da nije mogao biti ispaljen. Najbolje u njemu bio je barut, a toliko se navlažio od suza da nije bilo koristi od njega. Svi njegovi rođaci, o kojima nije govorio osim uz podsmijeh, odletjeli su u nebo poput prekrasnih, zlatnih, vatrenih cvjetova. Hura! Hura! izvikivao je Dvor; a Princezica se smijaše zadovoljna.

“Pretpostavljam da me čuvaju za neku veliku priliku”, reče Raketko. “Bez svake sumnje” pa on zauze nadmeniji stav nego ikada prije.

Sutradan su došli radnici da pospreme. “Evidentno, ovo je delegacija”, reče Raketko. “Primit ću ih uz dostojanstvo” pa još više podiže nos i poče se žestoko mrštiti kao da razmišlja o nekoj vrlo važnoj temi. Ali uopće ga nisu primijetili dok nisu gotovo otišli. Tada ga jedan opazi. „Hej!” povika on, “Vidi pokvarene rakete!” i baci ga preko zida u jarak.

“Pokvarena raketa? Pokvarena raketa?” mrmljao je dok se premetao zrakom. Nemoguće! Poseban Raketko, to je čovjek mislio. Pokvaren i Poseban zvuči gotovo isto, čak je često sasvim isto” i pade u blato.

“Ovdje nije nimalo ugodno” primijeti on. “Ali, bez svake sumnje, riječ je o nekom pomodnom liječilištu u koje su me poslali zbog zdravlja. Nervi su mi tako rastrojeni da trebam odmor.”

Tada do njega doliva malena Žaba svijetlih, draguljastih očiju, obučena u pepeljast kaputić.

“Novi stanovnik, kako vidim!” izjavi Žaba. “Pa, konačno, nema ničeg kao što je blato. Daj mi kišovito vrijeme i jarak i biće potpuno sretan. Misliš li da će biti vlažno poslijepodne? Ja se tome nadam, ali nebo je prilično plavo i bez oblaka. Kakva šteta!”

“Hm! Hm!” reče Raketko i nakašlja se.

“Kako imaš divan glas!” uzviknu Žaba. “Lijep je poput kreketeta, a kreket je, naravno, najmilozvučniji zvuk na svijetu. Čut ćeš večeras koncert našega kluba. U staroj Pačijoj bari, blizu Farmerove kuće, čim Mjesec izađe, odmah počinjemo. Toliko lijepo sviramo da nas svi budni slušaju. U stvari, jučer sam čuo Farmerovu Ženu kako kaže svojoj majci da ne može spavati noću zbog nas. Jako je lijepo biti toliko popularan.”

“Hm! Hm!” ljutito reče Raketko. Jako ga je nerviralo što nije mogao doći do riječi.

“Sasvim ugodan glas” nastavi Žaba. „Nadam se da ćeš doći do Paćije bare. Odoh tražiti svoje kćeri. Imam šest prekrasnih kćeri i bojim se da bi ih Štuka mogla sresti. Čudovište jedno, bez oklijevanja bi ih pojela. Pa, zbogom. Uživala sam u razgovoru.”

“Razgovor, zbilja!” reče Raketko. “Cijelo vrijeme govoriš samo ti. To nije razgovor.”

“Neko mora slušati,” odgovori Žaba, “a ja volim razgovarati i sama. To štedi vrijeme i sprečava raspravu.”

“Ali ja volim raspravu” reče Raketko.

“Nipošto” reče žaba uljudno. “Rasprava je do krajnosti prosta, jer u pravom društvu svi su istoga mišljenja. Zbogom i po drugi put; vidim eno tamo moje kćeri” i mala žaba otpliva.

“Vrlo dosadna osoba” reče Raketko “i vrlo loše odgojena. Ja mrzim svijet koji o sebi govori kao ona, niko drugi ne treba govoriti o sebi osim mene, jer je to sebičnost, najodurnija stvar, pogotovo nekome moje naravi jer za mene znaju svi da sam simpatičan. I zaista bi trebalo da se ugleda u mene; možda i nema boljeg uzora. Evo ti prilike, trebalo bi da se okoristiš jer ja se uskoro vraćam na Dvor. Ljubimac sam na Dvoru, a jučer su se Kraljević i Kraljevna vjenčali meni u čast. Ti ne razumiješ ništa od toga jer si iz provincije.

“Nema koristi to što pričaš” reče Vilin Kojic dok je odmarao na velikom žutom rogozu. “Beskorisno je, Žaba je otišla.” “Pa to je njena greška, nije moja” odgovori Raketko. “Nemam namjeru prestati govoriti zato što me ona ne sluša. Volim slušati sebe dok govorim. To mi je jedan od najvećih užitaka. Često dugo razgovaram sam sa sobom, a toliko sam pametan da se desi da ne razumijem ni riječi od toga što kažem.

“Onda bi ti trebala predavati filozofiju” reče Vilin Konjic te raširi svoja lijepa dvostruka krila kao od izmaglice i izvi se u nebo. “Kakva šteta što nije ostao!” reče Raketko. “Znam zasigurno da nema često priliku da nešto nauči. Ali nije me briga. Neko nadaren kao ja, cijelit će se jednog dana” i zapade još dublje u blato. Nakon nekoga vremena dopliva do njeg velika bijela Patka. Imala je žute noge sa plutačama, a zbog geguckanja, smatrali su je pravom ljepoticom. “Kva, kva, kva,” reče ona, “kakvo si ti čudno stvorenje! Smijem li pitati jesi li se takav rodilo ili ti se nešto desilo?” “Vidi se da si sa sela” odgovori Raketko. “Da nisi, znala bi ko sam. Ali opraštam ti tvoje neznanje. Ne bi bilo pravo kad bih se nadala da će drugi biti znameniti kao ja. Iznenadit ćeš se bez sumnje kad čuješ da ja mogu uzletjeti do neba i vratiti se uz pljusak zlačane kiše.” “Do toga ja ne držim” reče Patka ”jer ne vidim nikakvu korist od toga. Ali da znaš kao vol orati njivu ili kao konj vući kola ili kao ovčarski pas paziti na ovce, e to bi već bilo nešto.”

“Prijo,” uzviknu Raketko nadutim glasom “Vidim da si iz nižeg staleža. Osobe moga položaja nikada nisu korisne. Mi smo obrazovani i to je više nego dovoljno. Ja ne držim do zaposlenja ni najmanje, a pogotovo zaposlenja kakvo mi izgleda preporučuješ. Uvijek sam sudila da je težak rad utočište svijetu koji je besposlen.” “Da, da” reče patka koja je bila jako mirne ćudi i nije se nikada svađala. “Svako ima svoj ukus. Ipak se nadam da se namjeravaš nastaniti ovdje.” “Nipošto!” uzviknu Raketko. “Ja sam samo gost, uzvišeni gost. A ovdje mi je prilično dosadno. Nema ni društva ni samoće. Prava provincija. Vratit ću se po svoj prilici na Dvor jer znam, suđeno mi je da budem ogromna senzacija.” “I ja sam nekada mislila krenuti u javni život” primijeti Patka. “Ima mnogo stvari koje bi se morale reformirati. Ja sam i predsjedavala prije nekoja vremena jednoj skupštini, te smo stvorili rezolucije koje osuđuju šta nam ne odgovara. Ali se čini da rezolucije nisu bile od neke koristi. Sada se bavim kućom i porodicom.”

“Ja sam stvorena za društveni život” izjavi Raketko. “Baš kao i svi moji rođaci. Gdje god se pojavimo, privlačimo pažnju. Ja nisam još istupila, ali kad istupim, bit će to veličanstven prizor. Što se tiče domaćinstva, od toga se naglo ostari, a i odvraća misli od uzvišenih pojava.” “Ah, kako su divne uzvišene pojave!” reče Patka. “Podsjetiše me koliko sam gladna” pa otpliva niz potok govoreći “brb, brb, brb!” “Dodi, vrati se!” vikaše Raketko. “Imam još da ti pričam.” Ali Patku nije bilo briga. “Radujem se što je otišla” reče Raketko za sebe. “Baš je čistunica” i zaglibi još dublje u blato, te stane premišljati o samoći genija kada odjednom dotrčaše dva dječčića u bijelim haljecima noseći kotlić i s nešto suharaka. “Evo ga! Izaslanstvo!” pomisli Raketko i zauze jako dostojanstven stav. “Hej” povika jedan dječak. “Pogledaj, stari štap! Otkud li je dopao ovamo” i on izvuče raketu iz jarka. “Stari štap!” reče Raketko. “To ne može to biti! Zlatni štap, to je rekao. Zlatan štap, e to je kompliment. Zamijenio me je s nekim od dvorskih dostojanstvenika!”

“Hajde da ga bacimo na vatru,” reče drugi dječak, “prije će uzavreti kotao.” Zgrnuše vatricu, baciše raketu i potpališe. “Veličanstveno” uzviknu Raketko. “Ispaliće me u po' bijela dana; svako će me vidjeti.” “Hajdemo leći” rekoše. “Kad se probudimo, vrit će kotao.” I oni legoše u travu i zažmiriše. Raketko bijaše potpuno moker i dugo je rajalo dok se zapalio. Konačno, zahvati ga vatra. “Sada ću uzletjeti!” povika sav se ukočivši. “Znam daću letjeti mnogo više od zvijezda, više od Mjeseca, više i od Sunca. Uzletjet ću tako visoko da...” Ššš prošišta i odleti u zrak. “Divota” vikao je. “Ovako ću letjeti zauvijek. Ogroman uspjeh!” Ali niko ga nije vidio. Poče osjećati svuda čudno bockanje. “Sad ću se rasprsnuti!” povika. “Zapalit ću svijet i toliko ću udariti da cijelu godinu dana niko neće govoriti ni o čemu drugom.” I zaista se rasprsnu. Rs, rs, rs, prasnu puščani prah. Bez sumnje se rasprsnuo. Ali niko nije čuo, pa ni ona dva mala dječaka jer su čvrsto zaspali. Od njega je ostao jedino štap, a on pade na leđa Guski koja je šetala pored Jarka. “Zaboga!” povika Guska. “Leteći štapovi!” i pobježe u vodu. “Znao sam da ću biti prava senzacija” prošišta Raketko i ugasi se.

Bilješka o piscu

Oscar Wilde, irski je autor punoga imena Oscar Fingal O'Flahertie Wills Wilde. Rođen je 16. oktobra 1854. u Dablinu, u Irskoj, a umro 30. novembra 1900., u Parizu, u Francuskoj.

Pisao je poeziju, dosjetke i drame, a reputaciju je stekao svojim jedinim romanom "Slika Dorijana Greja", objavljenim 1891. kao i remek-djelima dramske književnosti "Obožavalac Lejdi Vajndermar" iz 1892., te "Važno je biti Ernest" iz 1895.

Zagovarao je estetički pokret iz kasnog 19. stoljeća, "umjetnost radi umjetnosti", ili "l'art pour l'art".

Bio je predmetom poznatoga sudskog procesa koji se zbog njega vodio radi homoseksualizima, što je rezultiralo njegovim hapšenjem (1895.-1897.).

Roditelji su mu bili načitani i obrazovani.

Studirao je na Trinity College u Dablinu i na oksfordskom Magdalen College i bio je odličan student.

1884. oženio je Constance Lloyd, s kojom je imao dvoje djece, Cyrila i Vyvyan.

Izvor: Encyclopaedia Britannica <<https://www.britannica.com/biography/Oscar-Wilde>>